

ПЛОДОТВОРНА МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

Във време, когато ценностната система на обществото е силно разклатена и се чувствава нуждата от духовна обнова, обръщането към духовните съкровища от миналото е едно от мощните средства за повдигане на националното самочувствие и възраждане на националното самосъзнание. Исихазмът — връх в православната мистическа традиция — предизвиква огромен интерес в оскуделия откъм истинска духовност свят на Изток и на Запад. Свидетелство за това са сериозните изследвания на забележителни богослови и историци както от средата на нашия век, така и днес — архим. Киприан (Керн), прот. Сергей Четвериков, Владимир Лоски, отец Джон Майндорф, отец Александър Шмеман, Думитру Станилоае, Георгиос Мантзаридис, Димитрий Оболенски и редица други, които откриват в тази духовна традиция основите на една цяла култура, определяща до голяма степен мисленето, поведението и ценностната ориентация на народите, откърмени в нея.

Водени от разбирането за това изключително значение, което има исихазмът за цяла културна област, за цяла цивилизация, от която и днес до голяма степен зависят съдбините на света, Православният богословски факултет към Велико-търновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Научноизследователският център „Търновска книжовна школа“ и Съюзът на учените в България — клон Велико Търново, организираха международна научна конференция на 21 и 22 октомври 1995 г.) на тема „Книжовната и аскетическата школа на преп. Григорий Синаит и преп. Теодосий Търновски в духовната култура на Югоизточна Европа“. Целта на тази конференция бе да се осветли изключителното място и значение, което българската духовна и интелектуална традиция има за практиката, развитието и разпространението на исихазма както в Югоизточна Европа, така и в останалия православен свят. В нея заявиха участие 46 учени от България, Гърция, Македония, Румъния, Русия и Сърбия.

Конференцията започна с приветствени слова от ректора на университета доц. к.и.н. Иван Стоянов, от Негово високопреосвещенство Великотърновския митрополит Григорий, от началника на управление „Наука, култура и образование“ — гр. Велико Търново, г-жа Велика Иванова, и от преподавателката в Солунския университет Елени Иконому. Всички изказали се открииха важността на темата и нейното навременно поставяне. Г-жа Иконому подчерта, че една основна черта от исихастката традиция е успешното преодоляване на етническите противоречия. Населеността на манастирите с монаси от различни народности е свидетелство за това: „Тези многонародностни манастири, скитове и лаври, които се основават, подчертава тя, представляват пример на обществен живот и приложение на

любовта, която се крепи на православната духовност и литургичната практика на Троичната Догма“.

След словата на официалните представители и откриването на конференцията бяха изнесени два пленарни доклада. В първия — „Библейските понятия „слово“, „мълчание“, „екстаз“ и „активност“ — на Н и к о л а й Ш и в а р о в бе заострено вниманието на участниците към произхода, значението и важността на тези основополагащи библейски понятия и тяхната връзка, разбиране и употреба в мистическата традиция на исихазма. Според докладчика словото е неразрывно свързано с активна дейност. Това значение на еврейската дума „давар“ (dabar) е било известно на св. Кирил, както личи от „Пространното“ му житие, и оттук в българската традиция. Мълчанието е само фаза било като израз на Божие неодобрение или наказание, било като предварително държание на човека, преди да мине към активна дейност. Изкуствено предизвиканият екстаз (срещан в различни религии) се отхвърля от пророците, но душата чрез размисъл и активност трябва да се приближава към Бога. От анализа на проф. протопр. Николай Шиваров проличава задълбочената библейска основа на здравия исихазъм на св. Партиарх Евтимий и други представители на исихазма в България. (Към работата има и приложение за идейното съдържание на „слово“ в древноегипетската книжнина, което показва, че някои сходни черти в библейските понятия имат обаче в Египет чисто политическа насоченост.) Във втория пленарен доклад — „Бил ли е Григорий Палама ученик на Григорий Синаит?“ — Д и м и т р и о с Г о н и с (Атина) разви една интересна теза, занимаваща от дълго време научния свят, който изследва исихазма — доколко може да се поддържа твърдението за контакти между двамата велики учители и оттам за влияние на св. Григорий Синаит върху св. Григорий Палама. Според проф. Гонис съществуват достатъчно аргументи, които доказват, че между двамата велики исихасти не е имало лично познанство и че двамата са развивали своята дейност, без да имат непосредствена връзка помежду си. Това от своя страна, подчертава проф. Гонис, доказва, че исихазмът не е нещо спорадично, появило се при определени условия и обстоятелства или привнесено отвън явление, а неизменната духовна светоотеческа традиция и духовна практика на Православната църква, изведени в система при сблъсъка със западната богословска мисъл в лицето на Варлаам и неговите последователи.

След пленарните доклади работата на конференцията продължи в две секции: „История, богословие и изкуствоведение“ и „Езикознание и литературознание“. В заседанията на секциите определен интерес предизвикаха докладите на гостите от чужбина. Представителите на южната ни съседка Гърция на основата на непосредствените извори на исихастката традиция в лицето на Д и м и т р и о с Г о н и с и Е л е н и И к о н о м у разкриха нови аспекти на изследваната проблематика. В своя доклад Елени Иконому откри неотнисканата заслуга на св. Григорий Синаит за православната духовност, имаща непреходно значение и днес. Откровен бе и интересът към научните изследвания на представителите от Република Македония. Участието на двама изявени учени от Скопие като М и х а й л о Г е о р г и е в с к и и И л и я В е л е в сочи, че интересът към общите духовни корени и наследство е гаранция за бъдещи полезни научни връзки. Общото духовно минало и неговото значение за съвременните духовни връзки разкри в своя доклад за българските исихасти от XIV в. и тяхното влияние върху румънското

монашество отец Александру Морару. Участието на протосингел Атанасий от Сърбия е свидетелство за поставянето на едно ново добро начало, което да възстанови отличните предишни взаимоотношения между богословските и научните среди в двете страни.

Домакините от България участваха със свои представители от Варна, Велико Търново, Силистра, София, Стара Загора и Шумен. С определен научен принос се откриха докладите на Георги Данчев, Антоний Хубанчев, Никола Ковачев, Славчо Вълчанов, Йордан Алексиев, Невяна Дончева-Панайотова, Анчо Калоянов, Димитър Кенанов, Казимир Попконстантинов, Лиля Мончева, Тодор Овчаров, Евлоги Данков, Йосиф Мороз, Мария Спасова и редица млади асистенти, преподаватели и научни сътрудници. След прочитането на докладите се проведеха полезни разисквания.

След приключването на заседанията бе направено поклонническо посещение до Килифаревския манастир, обителта на преп. Теодосий Търновски. За гостите от чужбина беше особено интересно, пребивавайки на това свято място, духом да се пренесат в епохата на великия български и всеправославен светец Теодосий Търновски. Израз на непрекъсваемостта на тази духовна връзка беше оказаното гостоприемство от светата Великотърновска митрополия в лицето на Негово Високопреосвещенство митрополит Григорий и игуменията на манастира Нейно преподобие монахиня Иустина.

Димитър Попмаринов

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ „ЛИНГВИСТИКА НА ТЕКСТА“

На 19 и 20 октомври 1995 г. Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“ бе домакин на международна научна конференция на тема „Лингвистика на текста“. Организатор на научния форум бе Филологическият факултет с любезното съдействие на Бюрото за сътрудничество в областта на езикознанието и образованието към френското посолство у нас. В работата на конференцията взеха участие учени от много страни — Франция, Германия, Русия, Македония, Югославия, както и изследвачи от редица висши училища в нашата страна. При откриването на конференцията участниците бяха приветствувани от ректора на университета доц. к. и. н. Ив. Стоянов.

Конференцията започна своята работа с пленарно заседание, на което бяха изслушани три основни доклада по темата. Ст. Димитрова (София) привлече вниманието на участниците върху „Текстообразуващата роля на пресупозициите в руския и българския език“. Докладът на Г. Шрайтер (Йена, Германия) бе посветен на някои „Взаимовръзки между текст и образ на базата на комерсиалната реклама в печатните медии“, а Кр. Манчев (София) разкри своите виждания за